

Huldenberg, Tervuren, Kortenberg, Bertem,

Sluipende verfransing gaat veel verder dan BHV

Een aantal min of meer recente persberichten en commentaren i.v.m. de taalproblematiek hebben onze aandacht getrokken. Daarom hebben de afdelingen Huldenberg, Tervuren, Kortenberg en Bertem de koppen bij elkaar gestoken om een zo goed mogelijk overzicht in kaart te brengen van wat er 'echt' leeft op taalgebied in 'grensgebieden'.

Het komt ons voor dat het probleem van verfransing al te vaak beschouwd wordt als iets wat zich voordoet in BHV. Onze 4 gemeenten liggen niet in BHV. Toch ervaren wij dagelijks de sluipende verfransing. We zijn er bovendien van overtuigd dat veel van wat wij meemaken ook geldt in alle gemeenten die langs de taalgrens liggen. Dit gaat dus over gemeenten in Oost- en West-Vlaanderen (+ kustgemeenten), in Brabant en in Limburg.

Daarnaast kunnen wij ons niet van de indruk ontdoen dat – over de Vlaamse partijgrenzen heen – de taalproblematiek, in hoofde van diegenen die er niet dagelijks mee geconfronteerd worden, te veel als een 'symbool dossier' wordt beschouwd. Voor ons is het echter veel meer dan een symbool. Het gaat er over dat we dagelijks moeten opkomen voor het recht in onze eigen streek onze eigen taal te mogen en kunnen spreken.

De afdelingen Huldenberg, Tervuren, Kortenberg en Bertem willen zich niet beperken tot het 'probleemgericht denken' maar zeker en vast ook 'oplossingsgericht denken'. Voor elk probleem kan een oplossing gevonden worden door de wetgeving correct toe te passen ofwel door ze aan te passen. Wij hebben het in onze regio immers wel gehad met opmerkingen als 'hier kunnen wij niets aan doen' of 'er is geen aangepaste wetgeving'.

Aan de hand van een aantal concrete voorbeelden willen wij als ervaringsdeskundigen kort schetsen hoe de sluipende verfransing in onze regio te werk gaat en uitleggen dat de werkelijkheid echt niet 'symbolisch' te noemen is. We willen zeker af van het idee dat de verfransing een symbooldossier is van enkele 'hardliners' uit de directe rand rond Brussel.

Om tot dit dossier te komen werden voorafgaandelijk een aantal **afspraken** gemaakt:

1. 2 vertegenwoordigers per gemeente + 1 coördinatie en redactie (N=9)
2. vanuit 'probleemgericht denken' evolueren naar 'oplossingsgericht denken': dus niet blijven hangen in slogans
3. de zaken bekijken vanuit het perspectief van onze 4 gemeenten, dwz:
  - onze 4 gemeenten behoren **niet** tot BHV of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
  - onze 4 gemeenten liggen in **eentalig** Nederlandstalig gebied.

Het zeer praktische resultaat van deze afspraken was dat we zodoende:

1. zoveel mogelijk Brusselse & BHV 'ruis' uit onze benadering konden weren
2. een naar onze mening rationele en klare kijk kregen op de 'sluipende verfransing' in onze regio en bij uitbreiding, in alle 'taalgrensgemeenten'

Er zijn uiteraard ook een aantal **beperkingen** verbonden aan deze aanpak, met name:

1. de leden van onze werkgroep zijn stuk voor stuk 'vrijwilligers' met een beperkt 'tijdsbudget'
2. deze vrijwilligers hebben als 'ervaringsdeskundigen' getracht zo goed en zo veel mogelijk te informeren en te documenteren maar zijn er zich van bewust dat ze geen juridische specialisten zijn.
3. verder onderzoek en/of verfijning door 'specialisten' is absoluut noodzakelijk

Rapportering

In een eerste fase werd een oplisting gemaakt van de onderwerpen die o.i. exemplarisch zijn voor het fenomeen 'sluipende verfransing'. Om het grote aantal onderwerpen enigszins overzichtelijk te houden werd geopteerd voor een **MATRIX** waarbij de 'onderwerpen' gekruist werden met de bevoegdheidsniveaus waarop ze volgens de werkgroep te situeren zijn.

Voor de concrete rapportering werd geopteerd voor het uitschrijven van '**Technische Fiches**'. Om de leesbaarheid te bevorderen zijn deze fiches stuk voor stuk als afzonderlijke documenten te lezen. Kruisverwijzingen zijn (tot hier toe) vermeden.

De technische fiches zijn steeds opgebouwd volgens het zelfde stramien:

1. Vaststelling : sec weergeven van de feiten
2. Analyse van de praktijk: hoe zit de vork eigenlijk in de steel

3. Impact van de situatie: wat zijn de gevolgen voor het Vlaamse karakter van onze gemeenten
4. Oplossingen: wat zijn mogelijke oplossingen voor het gestelde probleem
5. Juridisch kader: wat is de juridische context (voor zover ons bekend)

Momenteel zijn er 5 'technische fiches' afgewerkt en beschikbaar:

- (klein)-Handel (door Sonia Van Laere)
- Kinderopvang (door Monica Bruylandt & Sonia Van Laere)
- MUG dienst (door Peter Persyn)
- Notariële Akten (door Herman Smulders)
- Onderwijs (door Sonia Van Laere)

Er zijn momenteel nog 2 'technische fiches' in voorbereiding:

- Subsidiëring van sportclubs (Voetbalfederatie Vlaanderen door Jan Spooren & Herman Smulders)
- Hulpverleningsdiensten (brandweer, politie, civiele bescherming...door NN)

Vaststellingen

Zoals hoger gesteld is iedere technische fiche als een afzonderlijk geheel te lezen. Het is dan ook niet de bedoeling om in de verdere bespreking iedere fiche opnieuw te becommentariëren. Wel menen wij op basis van deze technische fiches een aantal aandachtspunten te kunnen formuleren die o.i. fundamenteel zijn om op duurzame wijze het eentalige Nederlandstalige karakter van onze 4 gemeenten - en bij uitbreiding van alle 'taalgrensgemeenten' – te realiseren.

1. **Verantwoordelijkheid niet bij de individuele ambtenaar, leerkracht, handelaar, ... leggen**

Het is niet langer houdbaar om de individuele ambtenaar, leerkracht, handelaar, enz., te willen responsabiliseren door hem of haar aan te porren Nederlands te praten op de werkvloer. Deze mensen staan meer en meer met de rug tegen de muur. We hoeven hier slechts te verwijzen naar de manipulaties van het 'Union des Francophones' en anderen. (zie APPENDIX : Selectie van Franstalige web sites)

Deze individuele mensen hebben letterlijk wettelijke '**rugdekking**' nodig. Of dit Gewestelijke, Gemeentelijke of een andere soort rugdekking moet zijn is dan weer afhankelijk van de specifieke situatie (cfr. technische fiches). De mogelijkheid om '**intentieverklaringen**' afdwingbaar te maken zou in vele gevallen wellicht reeds volstaan (vb. onderwijs, kinderopvang...)

2. Acuut in BHV = latent in de 'taalgrensgemeenten'

Het is Godgeklaagd dat wij als inwoners van een eentalig Nederlandstalige regio haast dagdagelijks moeten blijven strijden voor respect van het Nederlands als omgangstaal in onze eigen regio. Het zijn hoegenaamd niet enkel de Franstaligen die hierin de hand hebben. Vlaamse instellingen en organisaties spelen hierin minstens een even belangrijke en vaak nefaste rol.

Het is niet omdat pakweg een bepaalde wijk in Huldenberg of Tervuren in absolute afstand korter bij St. Luc ligt dan bij Gasthuisberg, dat het Nederlands niet de voertaal moet zijn bij hulpverlening. Nochtans, het uitgangsprincipe van de **Bestuurstaalwet** is duidelijk: in een eentalig taalgebied is de taal van het taalgebied de bestuurstaal. ¹

Ook organisaties als Kind & Gezin leggen een zodanige '**taal laksheid**' aan de dag dat ze - (hopelijk) onbewust - de verfransing van onze regio (maar zeker en vast ook in BHV en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) structureel **en met Vlaams geld** in de hand werken.

Illustratief voor deze 'laksheid' is het antwoord van Gouverneur L. De Witte (vraag over meertalige antwoordapparaten bij de politie dd. 07/02/2006):

...." net zoals verschillende instellingen van de Vlaamse Gemeenschap, die op het vlak van de pure taalwetgeving alleen in het Nederlands mogen handelen ook altijd sinds verscheidene jaren pragmatisch wanneer het gaat over bijstand aan personen die daar nood aan hebben enige afwijkingen toelaten omdat te doen. " (sic)

Dit **politiek correct denken** wordt een dag later in Het Nieuwsblad vertaald als:

... "Er zijn immers veel bezoekers in onze provincie die geen Frans of Nederlands verstaan. " De gouverneur beklemtoont ook dat het informatiecentrum een onderdeel is van de federale politie en dus de verantwoordelijkheid van de federale overheid. " (BCZ) Nieuwsblad 08/02/06

Hiermee is de **politieke paraplu** getrokken en kan men terug overgaan naar de orde van de dag.

3. Taalkennis ≠ Taalgebruik

Terecht doet de Vlaamse Gemeenschap heel veel inspanningen om anderstaligen (o.a. via taalcurssussen) te ondersteunen in hun integratie in de Vlaamse samenleving. Op het individuele vlak lijkt deze vorm van integratie op het eerste zicht vruchten af te werpen.

Het wordt evenwel een gans ander verhaal wanneer men integratie afweegt tegenover **taalgebruik**; bijvoorbeeld op de werkvloer of in de relatie met de overheid.

---

¹ H. Vuye (2010), Taal en territorialiteit, p. 29

Op heel veel domeinen zijn er contacten over de gewestgrenzen heen: OCMW, brandweer, hulpdiensten... , denk maar aan het dodelijke treinongeval in Pécrot.

- In theorie gaat het om contacten tussen de eentalige regio Vlaanderen en de tweetalige regio van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (waar het personeel ook premies krijgt om tweetalig te zijn). In de praktijk komt vanuit Brussel systematisch het antwoord: 'je ne comprends pas'. Keer op keer verlopen de gesprekken dan maar in het Frans. Het is letterlijk bang wachten op de volgende catastrofe.

- Als deze Vlamingen dan meedoen aan examens in Brussel EN slagen voor de taaltesten (ze willen gerust naar Brussel gaan werken en ook de premies krijgen) kunnen ze niet aangeworven worden omdat het quotum Vlamingen al ingevuld is.

Men kan zich de frustratie van deze mensen voorstellen.

- Werklozen uit Brussel en Wallonië krijgen door de VDAB lessen Nederlands aangeboden en kunnen daarna aan de slag in Vlaanderen. In theorie is dit een manier om anderstaligen te helpen zich in Vlaanderen te integreren. Ook hier stopt de integratie vaak bij de cursus, en zorgt het systeem voor **verfransing van de werkvloer**.

Het komt ons voor dat inburgering **gekoppeld aan premies**, werkaanbiedingen en andere materiële voordelen tot tijdelijk opportunisme leidt. Eenmaal het financiële of materiële voordeel bekomen valt men terug op de oude gewoonten.

Vlaanderen zou o.i. dit systeem van 'integratie' best nog eens grondig evalueren op zijn duurzaamheid. Wij zijn er van overtuigd dat **'taalkennis' geen garantie is voor 'taalgebruik'** maar vaak zelfs een omgekeerd effect resorteert en zodoende bijdraagt tot de verdere 'sluipende verfransing' van onze regio.

4. Vlaanderen moet meer nadrukkelijk zijn economische gewicht gebruiken

Gewesten, Provincies en Gemeenten zouden moeten afstappen van een zekere **'taal laksheid'** en veel meer proactief taalvoorwaarden opleggen bij uitbestedingen aan aannemers EN onderaannemers.

Of het nu gaat over infrastructuur werken of over traiteurs die feestjes, recepties, enz... verzorgen: taalvoorwaarden opleggen zodanig dat communicatie met de plaatselijke bevolking mogelijk is lijkt ons primordiaal. Situaties waarbij men Bulgaars of Pools moet kunnen spreken om te vernemen wanneer uw stoep opnieuw aangelegd zal zijn, zijn niet echt aanvaardbaar. Ook overheidsbedrijven (vb. Belgacom) of koepelorganisaties (vb. UNIZO) hebben op het domein van taalhoffelijkheid en respect voor de burger een cruciale rol te spelen.

Zeker in Brussel zou de Vlaamse Gemeenschap haar 'economisch gewicht' moeten gebruiken. Er zijn enkele honderdduizend Vlaamse pendelaars die dagelijks naar Brussel trekken. Deze Vlamingen **aansporen** om bijvoorbeeld hun aankopen consequent in het Nederlands te doen zal in een eerste fase heel wat wenkbrauwen doen fronsen maar zal op termijn de (vaak verfranste) Brusselse handelaars wellicht doen inzien dat het – al is het maar uit hoffelijkheid - de moeite kan lonen om Nederlands te spreken tegen Nederlandstalige klanten.

Meer cruciaal is evenwel dat de Vlaamse overheid er op zou toezien dat alle Vlaamse diensten, administraties en zelfs kabinetten Nederlandstalige bediening zouden **eisen** bij de organisatie van etentjes, feestjes, recepties, enz. Indien de Brusselse horeca Nederlandstalige bediening niet kan waarborgen dan zullen er ongetwijfeld in de periferie voldoende Nederlandstalige gegadigden te vinden zijn. Dit laatste kan dan weer een steuntje in de rug zijn voor de bedrijven in de rand die wel investeren in Nederlandstalig personeel.

Uiteraard moet deze lijn niet beperkt blijven tot de horeca maar consequent doorgetrokken worden naar **alle toeleveranciers** van diensten en producten.

5. Er bestaan dubbele (diensten) circuits voor Franstaligen (ook buiten Brussel)

Indien de lijn van Kind & Gezin kan doorgetrokken worden - en niets laat vermoeden dat dit niet zo zou zijn – dan is het duidelijk dat Franstaligen in onze regio over zowel een Franstalig- als een Nederlandstalig circuit van diensten kunnen beschikken. Franstaligen kunnen uiteraard naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of naar Wallonië uitwijken om beroep te doen op de diensten van het 'Office de la Naissance en de l'Enfance (ONE)' maar ze kunnen eveneens terecht bij de plaatselijke diensten van Kind & Gezin. Meer nog, Kind & Gezin zorgt er zelfs voor dat ze in **eentalig Nederlandstalig gebied** zonder problemen bijvoorbeeld Franstalige kinderopvang kunnen krijgen. Bovendien zorgt Kind & Gezin ook nog voor de nodige publiciteit voor deze Franstalige opvang zoals bijvoorbeeld voor de drie eentalig Franstalige opvangdiensten in Vossem (Tervuren). Kind & Gezin is niet te beroerd om op haar web site 'english pages' & 'pages françaises' aan te bieden. www.kindengezin.be ² Bij ONE (www.one.be) is het lang en tevergeefs zoeken om een verwijzing naar Kind & Gezin te vinden. Geen sprake van wederkerigheid !

Kinderopvang, bejaardenzorg, OCMW-shopping, gezondheidszorg en wellicht nog het meest gekende: onderwijs. Allemaal diensten die in Vlaamse 'taalgrensgemeenten' kennelijk beter in de markt liggen dan aan de Franstalige kant van de taalgrens.

---

² Op de web site van Kind & Gezin kan men opteren voor 23 verschillende talen. Enkel het Nederlands is niet als keuzemogelijkheid opgegeven !

6. Vlaamse overheidsinstanties ondermijnen (onbewust ?) de rechten van de Vlamingen in Vlaanderen

Hoger werd reeds verwezen naar uitspraken van de Gouverneur van Vlaams-Brabant :

.... " Er zijn immers veel bezoekers in onze provincie die geen Frans of Nederlands verstaan"....

Onderliggend betekent dit: wij Vlamingen passen ons wel aan (*moeten ons wel aanpassen*). Op het eerste gezicht is hier uiteraard niets mis mee ware het niet dat op een bijvraag over het taalgebruik in Waals-Brabant de geachte Gouverneur antwoordt:

" Eerlijk gezegd interesseert het mij niet of men in West-Vlaanderen of in Henegouwen of in Waals-Brabant dat ook in het Engels doet. Wat mij interesseert, is dat ik probeer een dienst te organiseren, die zo goed mogelijk beantwoordt aan de noden van de samenleving vandaag en met name aan de noden van die mensen die heel dringend om hulp verlegen zitten en als een ander dat niet nodig vindt is dat zijn verantwoordelijkheid. " ³

Ook bij Kind & Gezin botst men op dergelijke premissen. Men biedt allerlei taalkeuzes aan, zet per opvangadres de gebruikte talen alfabetisch op een rij ... met het Nederlands (als het al vermeld wordt) uiteraard achteraan. Op het eerste gezicht is hier niets mis mee ware het niet dat men zodoende anderstaligen 'subtiele' de suggestie geeft dat de te gebruiken taal – laat staan het Nederlands – niet ter zake doet.

Kinderopvang, bejaardenzorg, OCMW-shopping, gezondheidszorg en wellicht nog het meest gekende: onderwijs. Allemaal diensten die men in 'taalgrensgemeenten' probleemloos kan consumeren. Taalgebruik, taalkennis, inburgering .... worden ogenschijnlijk niet belangrijk geacht.

De Vlaamse overheid (vb. Gouverneur De Witte) en Vlaamse overheidsinstellingen (vb. Kind & Gezin) sturen verkeerde berichten uit: t.t.z. inburgering en de kennis van het Nederlands zijn niet fundamenteel om te genieten van overheidsdiensten in een eentalig Nederlandstalige regio.

7. Vlaanderen financiert zelf de 'sluipende verfransing' in de taalgrensgemeenten

Rationeel bekeken is het onbegrijpelijk dat Vlaanderen hoger genoemde situaties met **Vlaams geld** blijft subsidiëren en ondersteunen. Neem opnieuw het voorbeeld van Kind & Gezin; dan kan toch de legitieme vraag gesteld waarom Vlaanderen via subsidies investeert in web sites, publicaties, publiciteit, erkenning van kinderopvang **zonder enige voorwaarde van taalkennis en taalgebruik**.

---

³ Eerlijkheidshalve dient vermeld te worden dat de vragen gesteld werden door dhr. J. Laeremans (Vlaams Belang) hetgeen wellicht de gemoedstoestand van de Gouverneur beïnvloedde.

Meer nog, Kind & Gezin draagt er toe bij dat Vlaamse ouders de kans lopen hun kinderen bij Franstalige opvang onder te brengen of dat – bij gebrek aan voldoende opvang – Vlaamse ouders in hun regio helemaal niet meer aan de bak kunnen komen.

De investeringen die de ‘taalgrensgemeenten’ voor Onderwijs moeten doen, swingen de pan uit en toch worden de lokale kinderen soms letterlijk ‘weggepest’ door een over tal aan Franstalige school –pendelaars. Het gemeenteschooltje van Ottenburg (deelgemeente van Huldenberg) is hier een pijnlijke illustratie van. Het is pas na jaren alert optreden en regelmatig aanscherpen van de inschrijvingsprocedures dat de gemeentelijke overheid er anno 2010 in geslaagd is een ± 50/50 balans tussen Nederlandstalige en Franstalige kinderen te bereiken.

Opnieuw het zelfde verhaal:

kinderopvang, bejaardenzorg, OCMW-shopping, gezondheidszorg en onderwijs. Allemaal diensten die men in ‘taalgrensgemeenten’ probleemloos op kosten van de **Vlaamse belastingsbetaler** kan consumeren.

Algemeen Besluit

Het is onthutsend vast te stellen dat Vlaanderen allerlei initiatieven (integratie) neemt om anderstaligen aan te moedigen het Nederlands machtig te worden maar dat met name in ‘taalgrensgemeenten’ deze initiatieven vaak een omgekeerd effect opleveren.

De plaatselijke bevolking wordt continu blootgesteld aan de ‘sluipende verfransing’ met als gevolg dat eerst de aandacht en later ook de weerbaarheid verslapt. Bovendien is de ‘sluipende verfransing’ zo **subtiel** dat ze bijna vanzelfsprekend is. De ‘sluipende verfransing’ is enerzijds niet agressief maar anderzijds toch zeer complex en moeilijk te vatten. Het is bijgevolg voor velen uiterst moeilijk om de problematiek onder woorden te brengen, laat staan om zich in conflictsituaties te kunnen verdedigen. De mondige Vlaming belandt haast automatisch in het verdomhoekje van de klagende, malcontente ‘nationalistische hardliner’.

Er wordt regelmatig gewezen op het onderscheid tussen het ‘territorialiteitsbeginsel’ (Vlaanderen) en het ‘personaliteitsbeginsel’ (Franstalig België). Prof. H. Vuye merkt terecht op dat Franstaligen er een dubbele redenering op na houden: ‘territorialiteit’ in Wallonië en ‘personaliteit’ buiten Wallonië. ⁴

De **paradox** is dat het uitgerekend Vlaanderen is dat het ‘personaliteitsbeginsel’ voor de Franstaligen - op Vlaams territorium – onderbouwt, ja zelfs financiert !

---

⁴ H. Vuye (2010), Taal en territorialiteit, p. 39

Vlaanderen voorziet in allerlei overgangsmaatregelen, gunsten, meertalige communicatie, financiering, integratieprogramma's, premies, enz., maar van enige wederkerigheid is er geen sprake. Integendeel, de lokale Vlamingen moeten blijvend opboksen tegen de Vlaamse **'taal laksheid'** terwijl de Franstaligen er alles aan doen om elke situatie zoveel mogelijk in hun voordeel te manipuleren.

Sterker nog, eenmaal de 'personele rechten' voldoende geconsolideerd zijn (cfr. BHV en de faciliteiten gemeenten) worden ze als onderpand of drukkingmiddel gebruikt voor 'territoriale' eisen. **Op termijn financiert Vlaanderen dus zowel de 'personele' als de 'territoriale' sluipende verfransing.**

Het komt ons voor dat zowel op federaal - als op gewestelijk niveau, elk Wetsvoorstel, KB, Decreet, Min. Besluit en Ordonnantie afgetoetst zou moeten worden tegen de hoger geschetste problematiek. Uiteraard moeten dan zowel de bestaande wetgeving als elk nieuw wetgevend initiatief doorgelicht worden. De oprichting van een soort permanente **'paradox waakhond'** zou wellicht een eerste stap kunnen zijn.

Het is uiterekend deze paradox die we met onze werkgroep van 'ervaringsdeskundigen' uit **Huldenberg, Tervuren, Bertem en Kortenberg** hebben willen toelichten en aanklagen.

Met de Meeste Hoogachting,

voor Huldenberg,

Sonia Van Laere (OCMW)
Jos Trappeniers (Schepen)

voor Tervuren,

Monica Bruylandt – V.D. Velde (Raadslid)
Jan Spooren (voorzitter afd. Tervuren)
Hubert Keyaerts (OCMW voorzitter)

Voor Kortenberg,

Bart Nevens (Schepen)

voor Bertem,

Raf van der Donckt (Raadslid)
Peter Persyn (voorzitter Arrondissementeel Bestuur)
Ludo Croonenberghs

Coördinatie & redactie,

Herman Smulders (voorzitter afd. Huldenberg)

APPENDIX : Selectie van Franstalige web sites

<http://www.infotervuren.be/>

<http://www.francophonie.be/ndf/>

<http://www.uniondesfrancophones.be/index.html>

<http://www.carrefour.be/>

http://www.ocf-wb.be/cpcl.php3?id_article=5

<http://www.associationzaventem.be/>

<http://www.dmnet.be/ndf/indexfr.html>

<http://www.leeuw-saint-pierre.be/>

<http://www.francophonie.be/ndf/main/fr/pgarfr/arfr112.html>

<http://www.avcb-vsgb.be/documents/publications/tub-0306.pdf>

<http://www.tervureninfo.be/>

<http://users.skynet.be/fa434218/acgrimbergen/entree.htm>

<http://www.association-culturelle-dilbeek.be/index.html>